

Корнилова І.М. (Київ)

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО РЕГІОНАЛЬНОГО ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

***Анотація.** Стаття присвячена аналізу методологічних засад аналізу регіонального інноваційного розвитку. Наведено різні підходи до розгляду інноваційної системи, а також визначені критерії класифікації регіональних інноваційних систем.*

***Ключові слова:** інноваційна система, ефективність, регіональна система.*

Світова практика свідчить, що потужний інноваційний потенціал для забезпечення сталого економічного зростання зосереджений на регіональному рівні. Отримання кумулятивного ефекту від його використання можливе за умови системного підходу до організації та управління інноваціями, який знайшов своє відображення у формуванні регіональних інноваційних систем.

Методологічне значення для забезпечення їх становлення і ефективного функціонування має розуміння сутності регіональних інноваційних систем, виділення їх видів і тісний діалектичний зв'язок з іншими системами. Зокрема, регіональну інноваційну систему можна розглядати як підсистему національної інноваційної системи; як складову соціально-економічної політики регіону, спрямованої на реалізацію його конкурентних переваг при здійсненні національних науково-технічних пріоритетів; як невід'ємний елемент регіональної політики, що має проводитися на загальнонаціональному рівні для забезпечення ефективного використання потенціалу регіону; як зв'язувальну ланку між макро та мікро рівнями управління; як потужного факто-

ра формування наднаціональної економічної системи у глобальній інноваційній мережі. Всі ці багаторівневі діалектичні зв'язки регіональних інноваційних систем мають бути враховані при обґрунтуванні концепції їх побудови та розробці механізмів її конкретної реалізації.

Розмаїття визначень регіональних інноваційних систем, представлених у літературі, торкаються різних аспектів їх формування та функціонування. Зокрема, регіональна інноваційна система розглядається як:

- сукупність взаємно зацікавлених та взаємодіючих творчих особистостей та структур, зайнятих продукуванням, пропагандою та комерціалізацією наукових знань та технологій в межах конкретної території та комплекс інститутів правового, фінансового, соціального характеру, які підтримують, стимулюють інноваційні процеси та спираються на культурно-освітні, історичні, етнічні звичаї, традиції, національно-релігійні особливості регіону; [3]

- сукупність приватних фірм, державних компаній, громадських організацій, органів влади та центрів створення нових знань і їх подальшої дифузії, які поєднані між собою специфічними партнерськими взаємовідносинами, що сприяють інтенсифікації інноваційної діяльності та, як наслідок, підвищенню рівня конкурентоспроможності регіону; [1]

- публічно-приватний форум співпраці бізнесу, регіональної адміністрації органів місцевого самоврядування та держави, в якому представлені науково-дослідні, освітні установи, структури сприяння та трансферу інновацій, а також недержавні організації, які створюють можливість активізувати місцеві чинники росту та краще використовувати існуючий потенціал [4].

Загальним у наведених та інших трактуваннях є виділення активної взаємодії між структурними елементами, підсистемами регіональних інноваційних систем, посиленої специфічними для регіону партнерськими відносинами. Ця сутнісна характеристика системного бачення має бути невід'ємною рисою регіональних інноваційних систем будь-якого виду.

Види регіональних інноваційних систем можна розглядати за різними класифікаційними ознаками. Регіональні інноваційні системи можна досліджувати:

1. за ступенем розвитку підсистем (науково-орієнтована; промислово-орієнтована; з розвиненою інфраструктурою); за рівень зв'язків в системі (із слабким, середнім, сильним рівнем зв'язків);

2. за результативністю діяльності (з низькою, середньою, високою);

3. за рівнем інституціоналізації (традиційні («інституційна»); нова («підприємницька»));

4. за ключовими інтерактивними ланками «інноваційного ланцюга» (основна; інтегрована; управлінська);

5. за співвідношенням внутрішніх і зовнішніх знань (типом інноваційних мереж) (територіально вбудована; сітьова; регіоналізована (дирижистська чи екзогенного розвитку));

6. за характер галузевої спеціалізації (сировинних регіонів; переробних регіонів); за рівнем диверсифікації регіональної промисловості (з моногалузевою спеціалізацією; з високим рівнем диверсифікації промисловості);

7. за цільовою спрямованістю інноваційної діяльності в регіоні (з переважанням зовнішніх та внутрішніх цілей інноваційної діяльності); за існуючою системою управління інноваційним розвитком регіону (з розвиненою системою управління інноваційною діяльністю; з безсистемним управлінням на основі разових заходів);

8. за типом регіону (внутрішня градація - за сферою діяльності регіонів; за рівнем економічного розвитку і ступенем освоєння території; за основним ресурсом і потенціалом зростання регіонів; за рівнем інноваційності регіонів) тощо.

Розмаїття існуючих підходів до виділення видів регіональних інноваційних систем свідчить про складність та багатоаспектність їх функціонування та розвитку. Їх врахування сприятиме комплексній діагностиці стану і проблем системної орга-

нізації та управління нововведеннями в регіоні, створенню певного методологічного підґрунтя для обґрунтування регіональної інноваційної політики та визначення шляхів її реалізації.

Література:

1. Поручник, А. М., Брикова, І. В. Регіональна інноваційна система як основа підвищення міжнародного конкурентного статусу національних регіонів / А. М. Поручник, І. В. Брикова // Міжнародна економічна політика. — 2006. — № 5. — С. 134-173.
2. Разгуляев, К.А., Колошин, А.Б., Хмелевский, С.В., Тимофеева, Ю.Л. Проектирование региональных инновационных систем в субъектах Российской Федерации / К.А. Разгуляев, А.Б.Колошин, С.В. Хмелевский, Ю.Л.Тимофеева // Проект Института Региональных Инновационных Систем [Електронний ресурс]. — Режим доступу: URL: www.innosys.spb.ru. — Назва з екрану.
3. Яворський М. Місія та цілі регіональної інноваційної системи [Електронний ресурс]. — Режим доступу: URL: <http://www.cstei.lviv.ua>. — Назва з екрану.
4. Яремко, Л.А. Проблеми інституційного забезпечення інноваційного розвитку регіону / Л.А. Яремко// Наукові праці ДонНТУ. Серія економічна. — 2006. —Вип. 103-3. — С. 164-169.